

LEKCJA PRAWA W SĄDZIE

21 października 2014 r.

UCZESTNICY

- ◉ Klasa I Gimnazjum
- ◉ Klasa II Gimnazjum
- ◉ Klasa III Gimnazjum
- ◉ Klasa I Zasadnicza Szkoła Zawodowa

MIEJSCE SPOTKANIA

- ⦿ Sąd Rejonowy w Goleniowie

PROWADZĄCA
PANI SĘDZIA
WIOLETTA WITKOWSKA-
KOWALCZYK

SĄD

- ◉ We współczesnych demokratycznych systemach prawnych jest niezawisłym organem państwowym, powołanym do stosowania prawa w zakresie rozstrzygania sporów między podmiotami pozostającymi w sporze a także decydowania o przysługujących uprawnieniach oraz dokonywania innych czynności określonych w ustawach lub umowach międzynarodowych. Wyposażony jest w atrybut niezawisłości (nie podlega innym organom władzy) i funkcjonuje w szczególnej, procesowej formie.
- ◉ Źródło pl.wikipedia.org/wiki

SALA SĄDOWA W POLSKICH SĄDACH

- Sala sądowa w polskich sądach (a także w innych państwach na kontynencie) pochodzi wprost od forum rzymskiego. Na forum tym bowiem, przy specjalnym stole i na specjalnym krześle (krzesło kurulne) urzędował pretor ubrany w togę.
- Źródło *pl.wikipedia.org/wiki*

SALA SĄDOWA W POLSKICH SĄDACH

- ◉ Nawiązując do tego wzoru stół sędziowski dużych rozmiarów znajduje się na podwyższeniu, a za nim znajdują się krzesła sędziowskie. Nad stołem sędziowskim wisi godło państwowe, które ma reprezentować majestat Rzeczypospolitej. Patrząc od godła, z lewej strony stołu sędziowskiego swoje miejsce ma protokolant. Natomiast patrząc w głąb sali, po prawej stronie sędziów znajduje się ława tego, który żąda ochrony prawnej lub o coś wnosi (oskarżyciel, którym nie zawsze musi być prokurator, a także powód czy wnioskodawca), po lewej zaś ława tych, przeciwko którym ma zostać ochrona przydzielona – "broniących się" (oskarżonych czy pozwanym). Ta ostatnia zwana jest potocznie ławą oskarżonych. Przed stołem sędziowskim, między ławami stron, znajduje się pulpit, przed którym zeznają świadkowie. W sali sądowej znajdują się także miejsca dla publiczności.

- ◉ Źródło pl.wikipedia.org/wiki

NIELETNI

- ◉ „Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich (UPN) ma na celu przeciwdziałanie demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz tworzenie warunków powrotu do normalnego życia tym, którzy popadli w konflikt z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego. Celem UPN jest również dążenie do umacniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin i ich poczucia odpowiedzialności za wychowanie dzieci. Zawiera ona regulacje dotyczące środków oddziaływania wobec grupy młodzieży określonej mianem nieletni. Nieletnim jest każdy, kto został objęty postępowaniem uregulowanym w UPN, a więc są to:
 - ◉ osoby, które nie ukończyły 18 lat, a objęte zostały postępowaniem w związku z zapobieganiem lub zwalczaniem demoralizacji, (przez demoralizację ustawa rozumie w szczególności naruszenie zasad współżycia, popełnianie czynów zabronionych, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków odurzających, nierząd, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych itp. Nie ma określonej prawnie dolnej granicy wieku, od której można takie postępowanie wszcząć, aczkolwiek jest jasne, że nie może ono dotyczyć dzieci na tyle małych, że nie mają rozeznania sensu swych czynów),
 - ◉ osoby, które ukończyły lat 13, ale nie ukończyły lat 17 i toczy się wobec nich postępowanie o dokonanie czynu karalnego, przez który UPN rozumie przestępstwo lub przestępstwo skarbowe oraz niektóre wykroczenia (min. Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu, mieniu, bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, urządzeniom użytku publicznego),
 - ◉ osoby, wobec których są wykonywane orzeczone przez sąd dla nieletnich środki wychowawcze lub poprawcze, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nich 21 roku życia.

ŚRODKI STOSOWANE WOBEC NIELETNICH

Wobec nieletnich mogą być stosowane:

środki wychowawcze,

środek poprawczy w postaci umieszczenia w zakładzie poprawczym,

środek leczniczo-wychowawczy,

kara.

Środki wychowawcze

Środkami wychowawczymi są:

upomnienie,

- zobowiązanie do określonego zachowania (np. przeproszenia pokrzywdzonego, podjęcia nauki lub pracy, zaprzestania spożywania alkoholu lub innych środków odurzających),
- nadzór (rozumiany jako odpowiedzialny nadzór rodziców, nadzór kuratora lub /związany z poręczeniem za nieletniego/ nadzór organizacji społecznej, zakładu pracy lub osoby godnej zaufania),
- skierowanie do kuratorskiego ośrodka pracy z młodzieżą,
- umieszczenie w instytucji lub organizacji powołanej do przygotowania zawodowego (np. OHP), w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w zakładzie wychowawczym,
- przepadek rzeczy uzyskanych w związku z popełnionym czynem (jest to środek dodatkowy, czyli taki, który nie jest orzekany samoistnie, lecz obok innego środka wychowawczego lub poprawczego),
- zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych.
- Orzeczone przez sąd środki, które wiążą się ze sprawowaniem władzy rodzicielskiej ustają z chwilą ukończenia przez nieletniego 18 lat (umieszczenie w rodzinie zastępczej, domu dziecka), zaś pozostałe mogą trwać do ukończenia 21 lat, sąd może jednak orzec wcześniejsze ich uchylenie.

Środek poprawczy

Środek poprawczy, czyli umieszczenie w zakładzie poprawczym sąd może zastosować wobec nieletniego, który:

- ukończył 13 lat;
- popełnił czyn karalny, którego charakter i okoliczności przemawiają za zastosowaniem takiego środka, zwłaszcza gdy inne środki wychowawcze okazały się nieskuteczne lub nie roszą nadziei na resocjalizację;
- jest w wysokim stopniu zdemoralizowany.

Celem umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym jest zapobieżenie jego dalszej demoralizacji, w szczególności zaś popełnianiu przez niego dalszych przestępstw. Poza tym ma ono również stworzyć mu warunki do powrotu do normalnego życia, zdobycia zawodu.

Sąd rodzinny może w swym orzeczeniu określić rodzaj zakładu poprawczego, w jakim należy umieścić nieletniego. W trakcie wykonywania orzeczenia nieletni może być przenoszony do innych zakładów poprawczych za zgodą sędziego sprawującego nadzór nad zakładem poprawczym.

Sąd rodzinny może odstąpić od wykonania orzeczenia o umieszczeniu w zakładzie poprawczym i poprzestać na stosowaniu środków wychowawczych, jeżeli po jego wydaniu, a przed umieszczeniem nieletniego w zakładzie poprawczym albo po upływie odroczenia lub przerwy w wykonaniu środka, nastąpiła istotna poprawa w zachowaniu nieletniego. W każdym czasie - w razie pogorszenia się jego zachowania - sąd rodzinny może też środek poprawczy przywrócić.

Umieszczenie w zakładzie poprawczym może zostać warunkowo zawieszona na okres próby od 1 do 3 lat. Jeżeli istnieje pozytywna prognoza co do osiągnięcia oczekiwanych zmian w postawie nieletniego, pomimo niewykonywania środka poprawczego. W okresie próby stosuje się wobec niego środki wychowawcze. Jeżeli jednak nieletni nie podporządkowuje się nałożonym na niego obowiązkom, a zachowanie jego wskazuje na dalszą demoralizację, wówczas sąd rodzinny może odwołać warunkowe zawieszenie i zarządzić ponowne umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym.

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH NIELETNICH

- ⊙ Zgodnie z art. 30 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, stronami postępowania są:
Nieletni, rodzice lub opiekun nieletniego, prokurator.
- ⊙ Ustawa przyznaje rodzicom i opiekunowi nieletniego status strony, niezależnej od dziecka. Tym samym mogą oni działać we własnym imieniu jako samodzielny podmiot postępowania. Jednak jeżeli dziecko nie ukończyło nie ukończył 13 lat, nadal spełniają oni rolę przedstawicieli procesowych.
- ⊙ **Pamiętaj!** Tobie oraz Twojemu dziecku jako stronom postępowania przysługuje wiele uprawnień, z których możecie i powinniście korzystać!
- ⊙ **Nieletni po ukończeniu 13 roku życia ma prawo samodzielnie działać w postępowaniu.**
- ⊙ Nieletni od 13. roku życia ma pełną zdolność do czynności procesowych (art. 573 kpc), tym samym może samodzielnie w toku postępowania dokonywać wszelkich czynności procesowych, a sąd ma obowiązek doręczać mu się orzeczenia, zarządzenia, zawiadomienia i odpisy pism.
- ⊙ **Uwaga!** Dziecko po ukończeniu 13 roku życia jest samodzielną stroną postępowania i powinny mu być doręczane orzeczenia, zarządzenia, zawiadomienia i odpisy pism niezależnie od doręczeń dokonywanych rodzicom.
- ⊙ **Nieletni ma prawo korzystać z pomocy obrońcy.**
- ⊙ W postępowaniu wyjaśniającym oraz postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym nieletni może mieć obrońcę (art. 36 par. 1 oraz art. 44 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich) - jest to jego uprawnienie i chociaż często warto, to nie ma obowiązku z niego korzystać.
- ⊙ W sytuacji gdy interesy nieletniego są sprzeczne z interesami jego rodziców lub opiekuna, został umieszczony w schronisku dla nieletnich, albo w postępowaniu poprawczym udział obrońcy jest obowiązkowy i bez jego udziału sprawa w ogóle nie może się toczyć (tzw. obrona obligatoryjna).

- ⊙ **Masz prawo zaskarżyć postanowienia naruszające Twoje prawa! (art. 38 upn)**
- ⊙ Powyższe uprawnienie wynika z art. 38 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- ⊙ **Masz prawo zapoznać się z aktami postępowania.**
- ⊙ Zgodnie z art. 36 par. 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich jako strona postępowania masz prawo przeglądać akta sprawy i robić z nich odpisy, każdorazowo musisz jednak uzyskać na to zgodę sędziego rodzinnego. Odmowa wglądu do akt sprawy następuje w formie zarządzenia, na które służy zażalenie do sądu rodzinnego.
- ⊙ **Możesz i powinieneś składać wnioski dowodowe (!).**
- ⊙ **Nieletni powinien być przesłuchiwany w obecności rodziców, opiekuna albo obrońcy.**
- ⊙ Jeżeli zapewnienie ich obecności byłoby w danym wypadku niemożliwe, należy wezwać nauczyciela, przedstawiciela powiatowego centrum pomocy rodzinie lub przedstawiciela organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy oddziaływanie wychowawcze na nieletnich lub wspomaganie procesu ich resocjalizacji(art. 39 upn).
- ⊙ **Sąd ma obowiązek zawiadomić Cię o terminie rozprawy.**
- ⊙ Wynika to z art. 51 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. Jednak Twoje niestawiennictwo nie tamuje rozpoznania sprawy, pod warunkiem, że było dokonane prawidłowo.
- ⊙ **Rozprawa powinna odbywać się z wyłączeniem jawności.**
- ⊙ Zgodnie z art. 53 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich jawność rozprawy może być uzasadniona jedynie względami wychowawczymi.
- ⊙ **Nieletni może robić uwagi i składać wyjaśnienia co do każdego dowodu przeprowadzanego w jego obecności oraz zadawać pytania, osobom przesłuchiwanym na rozprawie.**

ZAJĘLIŚMY MIEJSCA DLA PUBLICZNOŚCI

ZAPOZNANIE Z SALĄ ROZPRAW

UCZNIOWIE Z WIELKIM ZAINTERESOWANIEM
SŁUCHALI PRELEKCJI, ZDAWALI WIELE
DODATKOWYCH PYTAŃ DO USŁYSZANYCH TREŚCI

PORADY JĘZYKOWE - ODMIANA

- ⊙ Rzeczownik „sędzia” jest dwurodzajowy. Ma tę samą formę mianownika w rodzaju męskim i żeńskim (pan sędzia, pani sędzia), ale nie odnosi się to do pozostałych przypadków – odmiana przez przypadki przebiega więc już w każdym rodzaju po swojemu:). Męski sędzia odmienia się przymiotnikowo: *sędziego, sędziemu, sędziego, z sędzią, o sędzim, sędzio*. Żeński sędzia, czyli pani sędzia, odmienia się rzeczownikowo (wg deklinacji żeńskiej): *sędzi, sędzi, sędzię, sędzią, sędzi, sędzio*.
- ⊙ Znaczenia wyrazów *sędzia* i *sędzina* można znaleźć w słownikach języka polskiego. W starannej polszczyźnie *sędzina* to żona sędziego, natomiast kobieta wykonująca zawód sędziego to (*pani*) *sędzia* (odmiana: *pani sędzia, tej pani sędzi, tę panią sędzię, tą panią sędzią, o tej pani sędzi, te dwie panie sędzie, tych dwóch pań sędzi* itd.). Potocznie określa się także nazwą *sędzina* kobietę-sędzię. Nie powinno się jednak tego robić w polszczyźnie starannej ani oficjalnej.

PREZENTACJA ZOSTAŁA OPRACOWANA PRZEZ
UCZNIÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ
W LEKCJI PRAWA W SĄDZIE

POWIEDZ MI, A ZAPOMNĘ. POKAŻ MI, A ZAPAMIĘTAM.
POZWÓL MI ZROBIĆ, A ZROZUMIEM.
KONFUCJUSZ